

SZERKESZTŐI ELŐSZÓ

2024-ben indult útjára a Nizsalovszky Magánjogi Kollokvium. Az első konferencia szervezésekor bízunk abban, hogy nem marad egyszeri alkalom, és amikor a Tisztelt Olvasó e sorokat olvassa, éppen a III. Nizsalovszky Magánjogi Kollokvium zajlik. *De te fabula narratur*¹ – ezen gondolat jegyében vitattuk meg a Kollokviumon a magánjog aktuális kérdéseit, szem előtt tartva és mércének tekintve a névadó munkásságának igényességét, pontosságát és problémaorientáltságát.

Jelen, immár második kötet látszólag igen távoli területeket vizsgáló tanulmányait összeköti egy elem. A kötet írásai különböző szemszögből azt elemzik, hogyan reagál a jogalkotás és a jogalkalmazás a társadalmi, gazdasági változásokra, legyen a változás oka gazdasági szükségszerűség, új jogintézmény bevezetése vagy egy szakterület újraszabályozása.

Kiss György azt vizsgálja, mennyiben alkalmazhatók a tömeges, szten-derdizált szerződéskötési technikák a munkaszerződésekre. Kiindulópontja, hogy a munkajog rendeltetése koronként változott, s ma a globális gazdasági verseny és az innovációra épülő foglalkoztatás új nyomás alá helyezi a szerződési szabadság hagyományos elvét. Rámutat: amíg a felek gazdasági pozíciója egyenlőtlen, a jognak folyamatosan újra kell fogalmaznia, hol húzódik a szabadság és a gyengébb fél védelmének határa.

Varga Réka az állami immunitás, a nemzetközi magánjogi kodifikáció és a beruházásvédelem példáin keresztül mutatja be, hogyan hat vissza a nemzetközi közjog a belső magánjogi viszonyokra. Amellett érvel, hogy a közjog-magánjog klasszikus elhatárolása a globalizált jogviszonyok és az emberi jogok horizontális hatása következtében egyre kevésbé tartható.

¹ Horatius: *Saturae*, I.1. 69–70. (Bede Anna fordítása).

Tanulmánya azt igazolja, hogy ezek a határok nem statikus kategóriák, hanem a nemzetközi viszonyok változásaira folyamatosan újrarajzolt vonalak.

Barta Judit az építészeti-műszaki tervezés és a Ptk. metszéspontjában vizsgálja, mennyire hatolhat be a közjogi építésügyi szabályozás a magánjogi szerződéses viszonyokba. Elemzése a Ptk. egyes szabályai és az építésügyi jogszabályok párhuzamos újrakodifikálásának idején különösen időszerű, hiszen a tervezői felelősség és a hibás teljesítés gyakorlata állandó mozgásban van. Mindez azt mutathatja, hogy a tervezői szolgáltatások bővülő piaca a jogalkotás állandó korrekcióját kényszerítheti ki.

Dzsula Marianna a Ptk.-val bevezetett és azóta alakuló sérelemdíj-gyakorlatot elemzi, amely felváltotta a korábbi nem vagyoni kártérítést. A tanulmány rámutat, hogyan formálja a Kúria jogegységi gyakorlata a személyiségi jogsértések szankciórendszerét, reagálva az új jogsértési formákra, köztük például az online térben elkövetettekre.

Marton Erika az írásbeliség és szóbeliség feszültségét vizsgálja a polgári perjogban, a Pp. bevezetése és az azt követő szabályozási hullámvásár tükrében. Rámutat, hogy a jogalkotó előbb szigorú, osztott perszerkezettel korlátozta a felek nyilatkozattételét, majd a gyakorlati tapasztalatok hatására fokozatosan enyhített ezeken a kötöttségeken. Mindez azt mutatja: az eljárásjog nem öncélú keret, hanem képes lehet igazodni a gyakorlati igényekhez.

Balogh Judit tanulmánya – amely rendhagyó módon a kötet zárótanulmánya, egyáltalán nem véletlenül – Nizsalovszky Endre pályaképét rajzolja meg, négy értéket kiemelve: a széles látókört, az alaposságot, az elvhűséget és a jogágak határait bátran feszegető gondolkodást. Bemutatja, hogyan formálta Nizsalovszkyt a két világháborús kodifikáció, majd hogyan alakította tovább életművét 1945 és 1956 politikai viharai közepette. Az életút maga is azt igazolja, amit a kötet többi tanulmánya jogterületenként külön-külön mutat be (és ezekre a tanulmányban reflektál is): a jog és a jogász munkája sosem légüres térben, hanem a változó világhoz igazodva formálódik.

Őszintén bízunk benne, hogy e tanulmánykötet rengeteg továbbgondolandó felvetést tartalmaz mind a jogalkotóknak, mind a jogalkalmazóknak és kutatóknak. Hiszen egyaránt az a feladatunk, hogy ne lemaradva szemléljük a valóságot, hanem lehetőleg értsük meg a változásokat, és reagáljunk akkor és ott, amikor és ahol ez szükséges. Ezt tette Nizsalovszky Endre,

és ezt teszik – e kötet tanúsága szerint – mindazok, akik az ő nevét viselő fórumon előadtak, és megosztják e kötetben gondolataikat. A kötet végén Balogh Judit idézi Nizsalovszky Endre hitvallását, amelyet bátran a kötet elején is útravalónak tekinthetünk:

„A gyakorlati élettel kapcsolatban nem álló elmélkedésekben találhatunk logikai örömet, szellemi gyönyörűséget, de ezen az úton nem tölthetjük be azt az igazi hivatásunkat, hogy az ügyvéd, a bíró előtt haladva olyan eszközökkel és olyan helyeken törjünk utat, amilyen eszközökkel és ahol a konkrét ügyek intézésével elfoglalt gyakorlati ember tőlünk várja a kezdeményezést, az útbaigazítást.”

Köszönet illeti a kollokvium valamennyi előadóját, a kötet szerzőit, a Gyulai Törvényszéket, a Nemzeti Köszolgálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Civilisztikai Tanszékét, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Békés Vármegyei Igazgatóságát a szervezésért, valamint a Magyar Jogász Egyletet a támogatásért. Külön köszönet a rendezvényen részt vevő kollégáknak, akik bekapcsolódtak a közös eszmecserebe, így valódi kollokvium jöhetett létre.

*Pro captu lectoris habent sua fata libelli,*² egy kötet valódi üzenetét aligha fogalmazhatjuk meg előre, végképp nem egy előszóban. A könyv igazi értelmét az olvasóban megfogalmazott gondolatok adják majd.

Auer Ádám

² Terentianus Maurus: *De litteris, syllabis, et metris*, 1286. sor.